

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๕

จังหวัดนครพนม

ป
ว ๕๔๖.๗

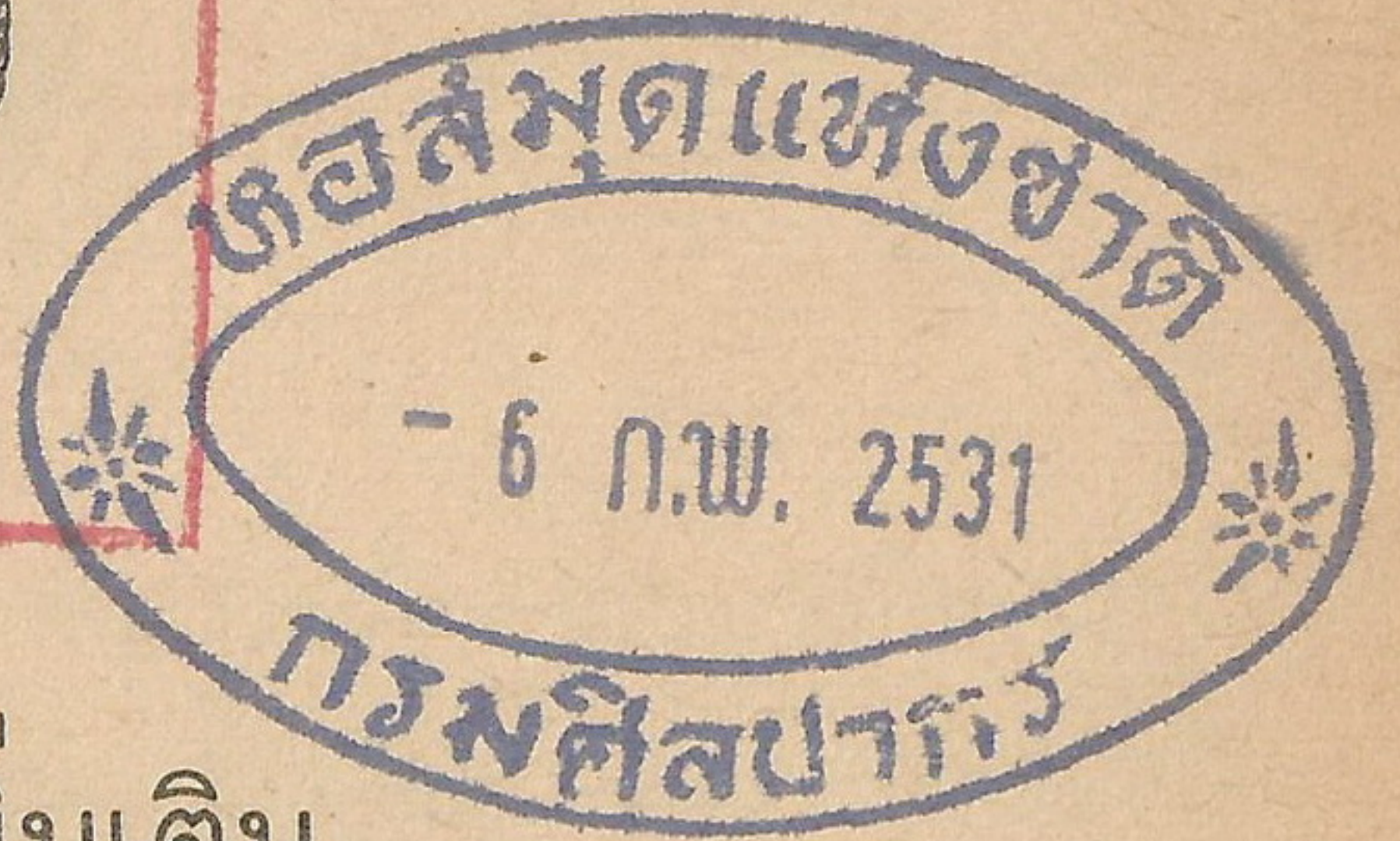
กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

๕.-

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๘ นครราชสีมา
อภินนทนาการ

จาก
องค์การข้าของครูสภา

หนังสืออ่านเพิ่มเติม
ชุดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง

จังหวัดนครพนม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สอง 5,000 เล่ม

พ.ศ. 2526

ปกกระดาษราคาเล่มละ 5.00 บาท
(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การข้าของครูสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว

52 ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ได้ร่วมกันจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง จังหวัดนครพนม สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้วอนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓

๓๗๓๐๖ ๒๐๑

(นายสมาน แสงมณี)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

✓ เลขหมู่ ๒
๒๕๔๖๙

เลขทะเบียน ๕.๖๑๒. ๒๖๔๙

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องจังหวัดนครพนม เล่มนี้ สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครพนมและหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม จัดทำขึ้นตามโครงการของกรมวิชาการที่สนับสนุนให้ท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียน สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนในท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ และกรมวิชาการขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ให้นางคณิตา เลขะกุล เป็นผู้ตรวจ

หนังสือนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับ ลักษณะภูมิศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนชนวนียสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ ๆ ในจังหวัด นครพนม ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์แก่การเรียนการสอนสำหรับกลุ่มสร้างเสริม ประสพการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔ ทั้งยังช่วยเสริมการศึกษาด้วย ตนเองตามเจตนารมณ์ของการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้วย กรมวิชาการขอขอบคุณผู้ร่วมจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้

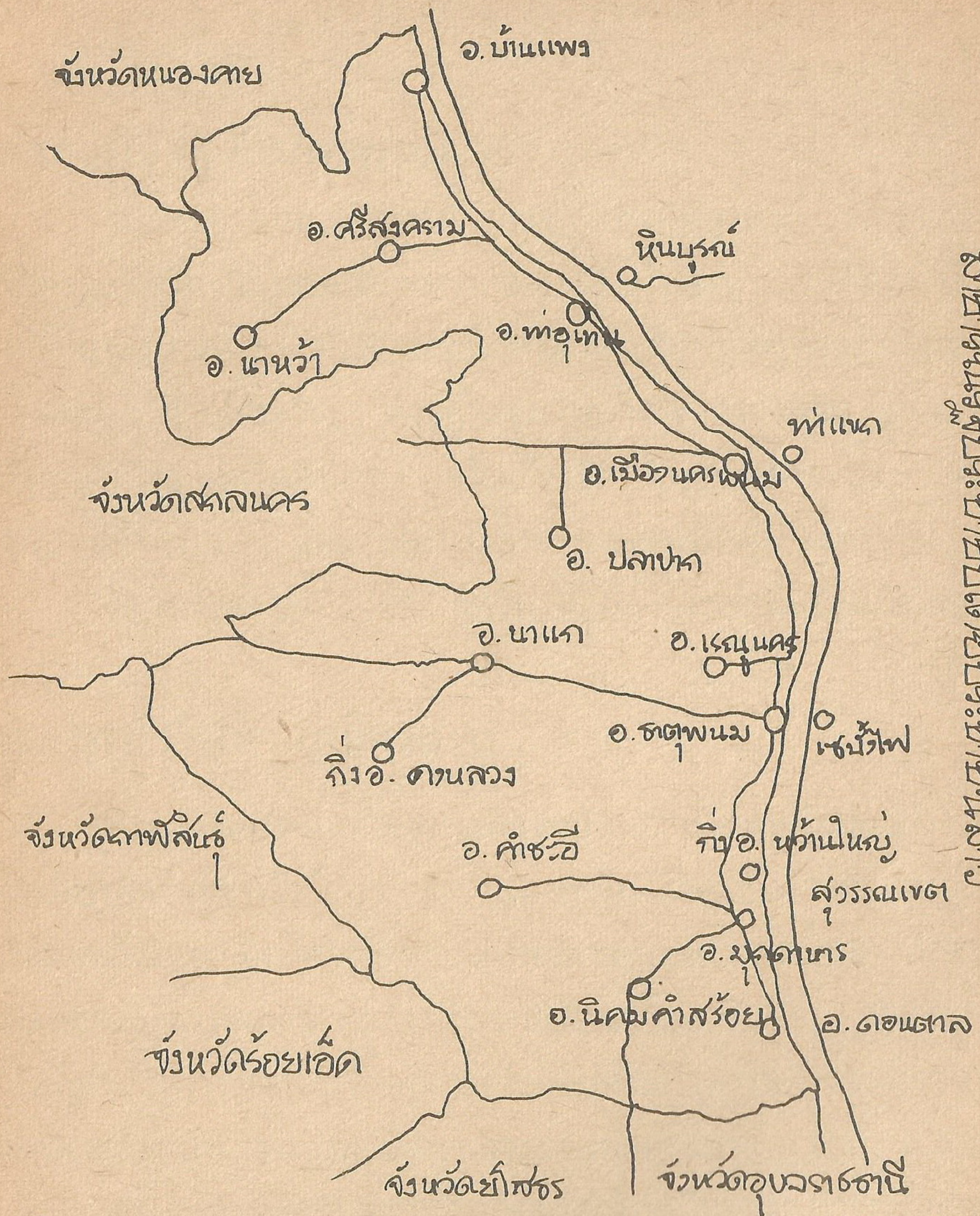
(นายเอกวิทย์ ณ ถลาง)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓

สารบัญ

	หน้า
ประวัติจังหวัดนครพนม	1
สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์	1
อาณาเขต	2
พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ	3
ฤดูกาล	4
การปกครอง	5
พลเมือง	5
ปูชนียสถานและโบราณวัตถุ	6
วัฒนธรรมและประเพณี	12
เพลงประจำจังหวัด	17

แผนที่จังหวัดเชียงใหม่

แผนที่จังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนม

ประวัติจังหวัดนครพนม

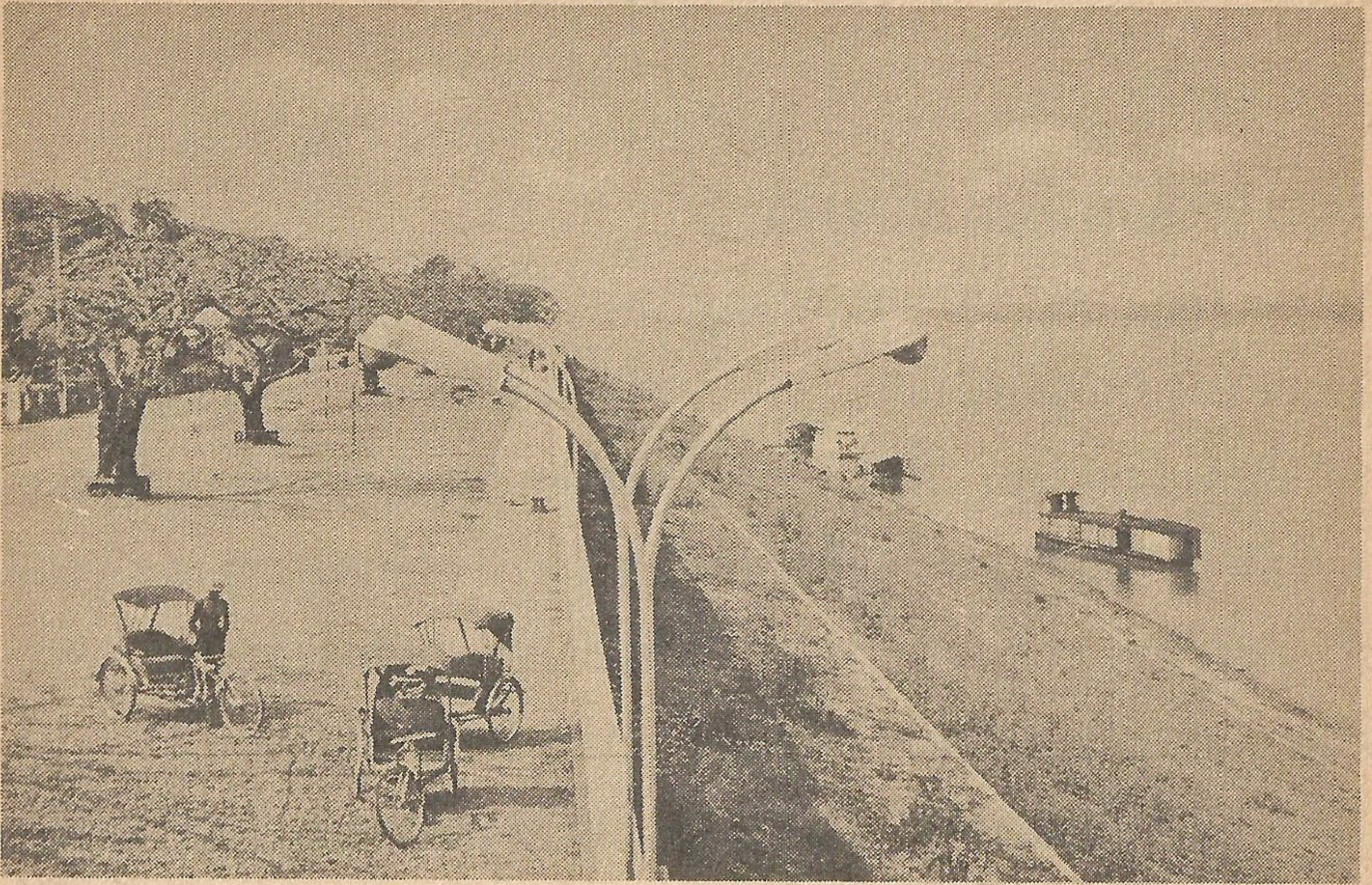
เมืองนครพนม ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พอรวบรวมได้ความเป็นเมืองสืบเนื่องมาจากอาณาจักรโคตรบูร ซึ่งเป็นแคว้นหนึ่งในลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งนี้เพราะในสมัยตอนต้นกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น มีแคว้นต่าง ๆ ตั้งอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขงหลายแคว้น เช่น แคว้นสิบสองจุไทย แคว้นลานช้าง แคว้นเวียงจันทร์ แคว้นโคตรบูร แคว้นจำปาศักดิ์ เป็นต้น แต่ละแคว้นมีเจ้าครองนครเป็นผู้ปกครอง

แคว้นโคตรบูร คือ แคว้นที่มีเมืองนครพนมเป็นเมืองหลวง

สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์

จังหวัดนครพนมตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 - 17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 104 - 105 องศาตะวันออก มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 780 กิโลเมตร ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน เนื้อที่ยาวเลียบไปตามลำน้ำโขง ความยาวจากเหนืออำเภอบ้านแพงถึงทางใต้อำเภอดอนตาลประมาณ 237 กิโลเมตร

อำเภอที่อยู่ติดกับลำน้ำโขงได้แก่ อำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน อำเภอเมืองนครพนม อำเภอธาตุพนม กิ่งอำเภอห้วยใหญ่ อำเภอมุกดาหาร อำเภอดอนตาล

บริเวณเขื่อนริมแม่น้ำโขง จังหวัดนครพนม

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดต่อเขตอำเภอลือเสาะ จังหวัดหนองคาย

ทิศใต้

ติดต่อเขตอำเภอลือเสาะ จังหวัดอุบลราชธานี

ติดต่อเขตอำเภอลือเสาะ จังหวัดยโสธร

ทิศตะวันออก

ติดต่อเขตแขวงคำม่วน และแขวงสุวรรณเขต ประ-

เทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

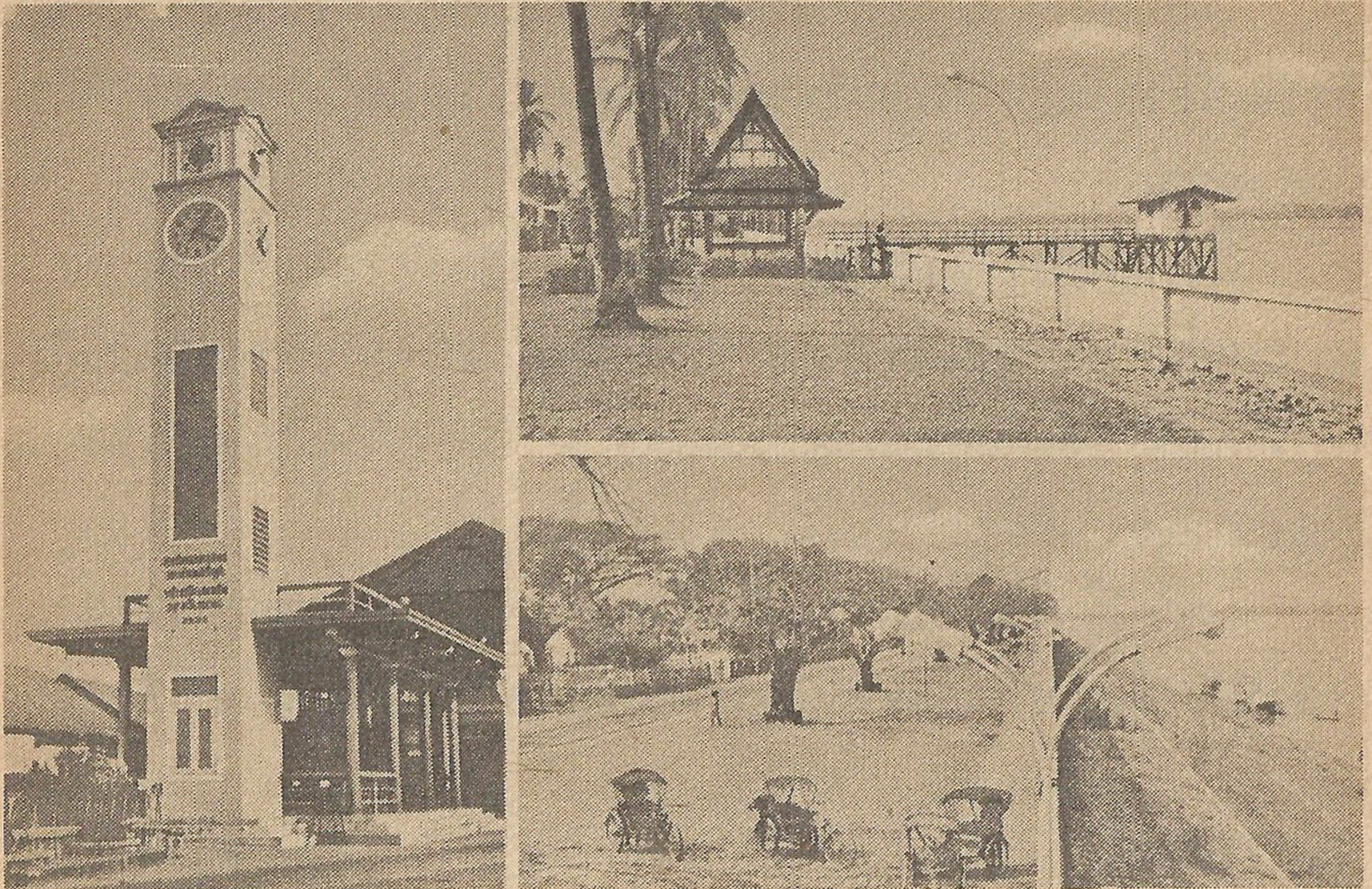
ทิศตะวันตก

ติดต่อเขตอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย

จังหวัดสกลนคร

ติดต่อเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ติดต่อเขตอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิวทัศน์ส่วนหนึ่งของจังหวัดนครพนม

พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 9,749 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,093,400 ไร่ เท่ากับ ร้อยละ 5.6 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครพนมประกอบด้วยที่ราบหรือเนินเตี้ย ๆ แต่บริเวณตอนใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบสูงเพราะมีเทือกเขาภูพานทางเหนือสุดของจังหวัดมีทิวเขาลังกา ความสูงของพื้นที่เฉลี่ยโดยทั่วไปสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 140 เมตร ลักษณะภูมิประเทศแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนเหนือ มีภูเขาบ้างเล็กน้อย ส่วนมากเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งกว้าง เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ เช่น บริเวณริมน้ำสงคราม

ตอนกลาง บริเวณใกล้แม่น้ำโขง เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำนา ส่วนทางทิศตะวันตกซึ่งห่างจากแม่น้ำโขงออกไปเป็นป่าไม้เต็งรัง พื้นที่ส่วนมากเป็นหินลูกรัง มีอ่างเก็บน้ำ และลำห้วยช่วยความอุดมสมบูรณ์

ตอนใต้ พื้นที่เป็นที่ราบมีแม่น้ำและลำน้ำหลายสาย เช่น ลำน้ำก่า ห้วยบังอี พื้นที่บริเวณเหล่านี้เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำไร่ เลี้ยงสัตว์

ฤดูกาล

สภาพดินฟ้าอากาศของจังหวัดนครพนม มี 3 ฤดู คือ

1. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน รวม 3 เดือน อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 30 - 33 องศาเซลเซียส
2. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน รวม 5 เดือน ในบางเขตของจังหวัดจะมีฝนตกค่อนข้างชุก เนื่องจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ปะทะกับเทือกเขาสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม รวม 4 เดือน อากาศจะหนาวทุกปีเพราะมีภูเขามาก อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 8 - 15 องศาเซลเซียส

การปกครอง

จังหวัดนครพนม แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ

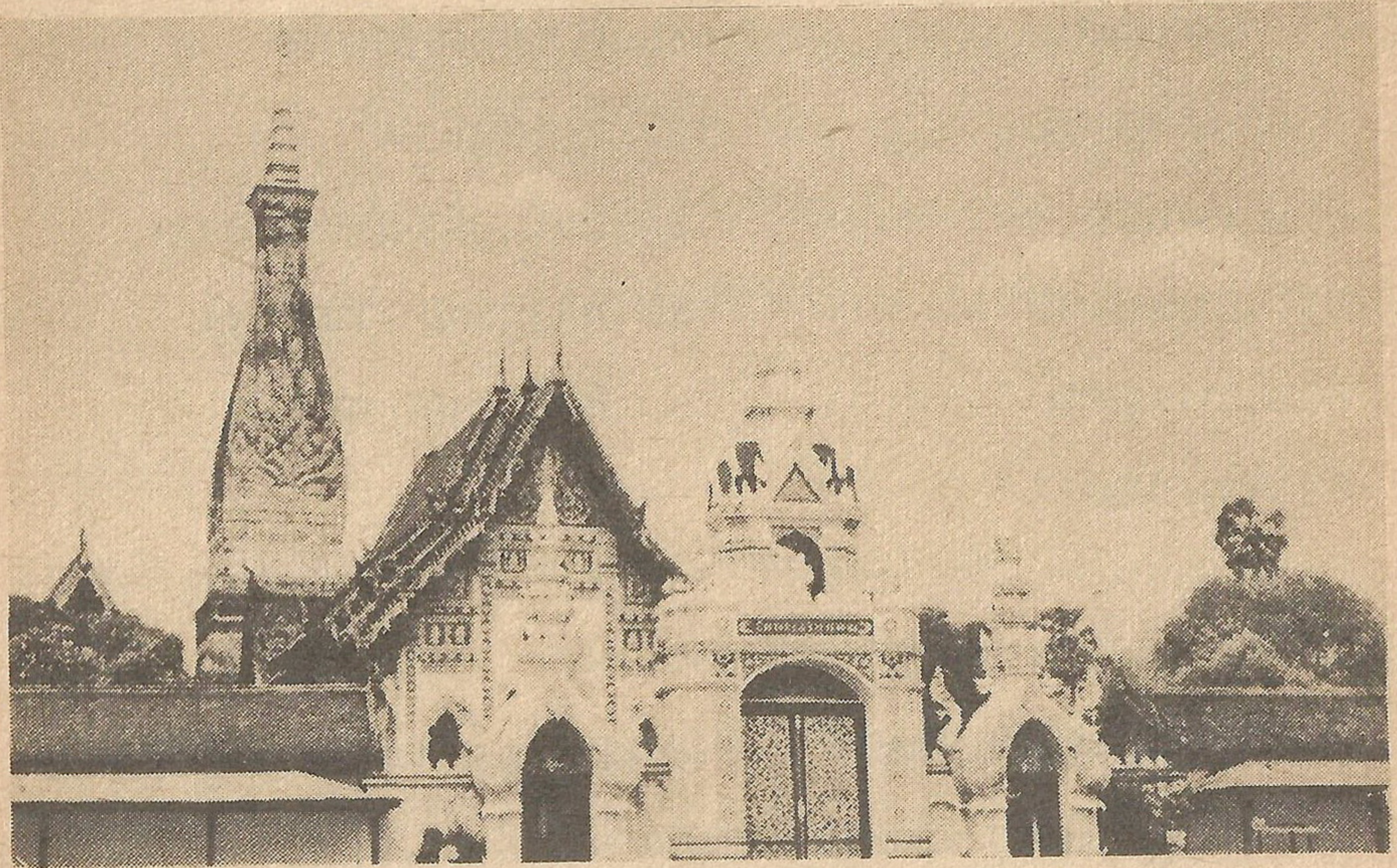
1. อำเภอเมืองนครพนม	9. อำเภอศรีสงคราม
2. อำเภอมุกดาหาร	10. อำเภอกำชะอี
3. อำเภอธาตุพนม	11. อำเภอดอนตาล
4. อำเภอเรณูนคร	12. อำเภอนาหว้า
5. อำเภอนาแก	13. อำเภอนิคมคำสร้อย
6. อำเภอปลาปาก	14. กิ่งอำเภอห้วยน้ำใหญ่
7. อำเภอท่าอุเทน	15. กิ่งอำเภอดงหลวง
8. อำเภอบ้านแพง	

พลเมือง

จังหวัดนครพนมมีพลเมือง จำนวน 725,418 คน พลเมืองมีอยู่หลายเผ่าพันธุ์ซึ่งมีภาษาและสำเนียงแตกต่างกัน แยกออกได้เป็น 7 เผ่า คือ

1. เผ่าไทยเมือง คือผู้ที่อยู่ในตัวเมือง
2. เผ่าไทยย้อ คือผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงครามและอำเภอนาหว้า
3. เผ่าผู้ไทย คือผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม อำเภอกำชะอี อำเภอนาแก และอำเภอนาหว้า
4. เผ่าแสก คือผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม

5. เฝ้าไทโซ่ มีอยู่ในท้องที่อำเภอท่าอุเทน อำเภอนาแก กิ่ง
อำเภอจดหลวง และอำเภอศรีสงคราม
6. เฝ้าไทกะเลิง อยู่ทางตอนใต้ของอำเภอเมืองนครพนม
7. เฝ้าเวียดนาม (ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่ปะปนกับพวกชาวไทย)

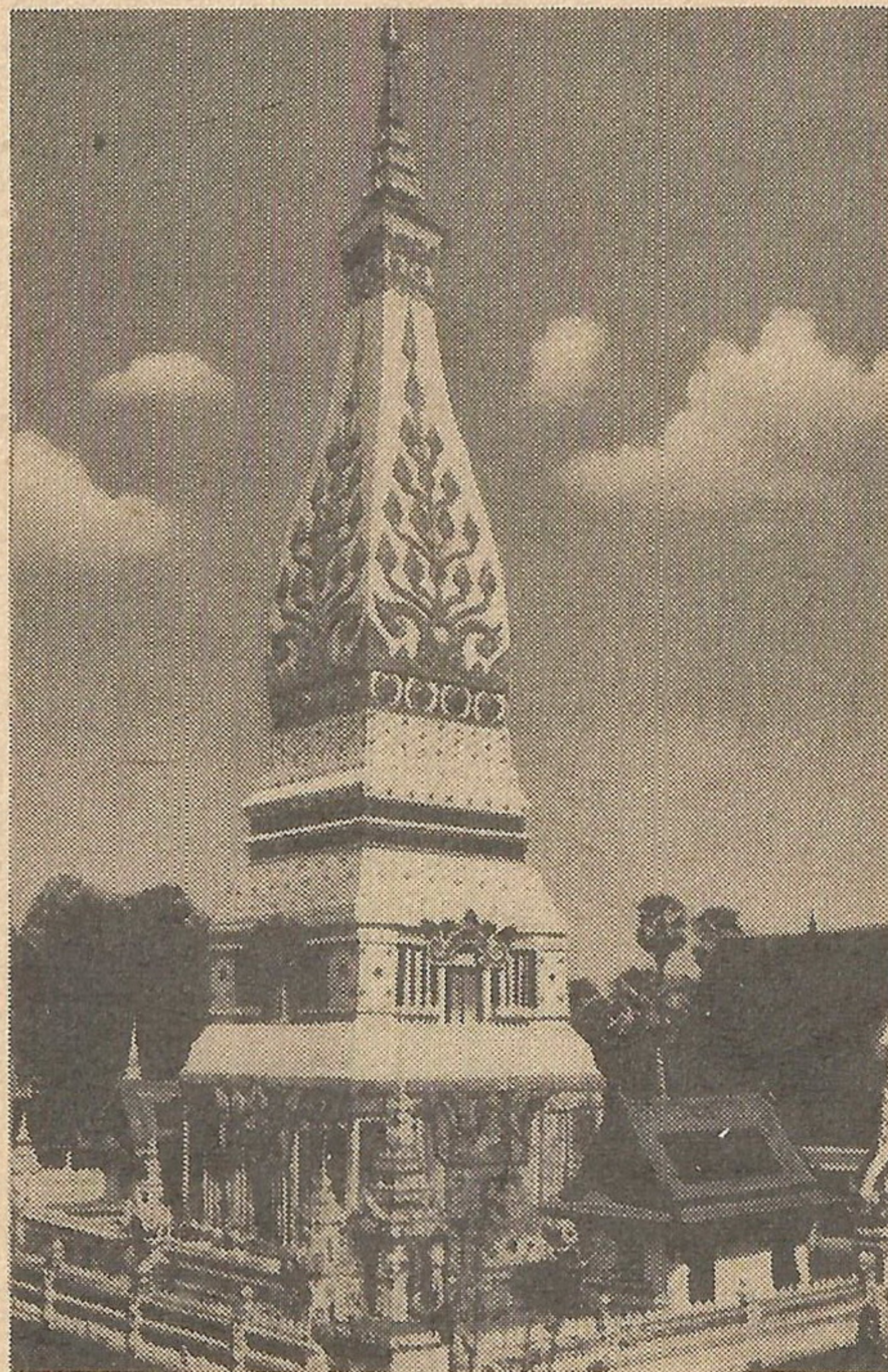

วัดพระธาตุพนม

ปูชนียสถานและโบราณวัตถุ

พระธาตุพนม ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระธาตุพนมวรวิหาร
อำเภอธาตุพนม ห่างจากที่ตั้งจังหวัดนครพนมไปทางทิศใต้ ระยะ
ทาง 52 กิโลเมตร สูงประมาณ 53 เมตร เป็นที่บรรจุพระอัฐธาตุ
(กระดูกส่วนนอกของพระพุทธเจ้า)

พระธาตุพนม เป็นพระสถูปเจดีย์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งอยู่ ณ วัดพระธาตุพนมวรวิหาร พระอารามหลวงเป็นปูชนียสถานที่สำคัญที่พุทธศาสนิกชนเคารพบูชา มาแต่ครั้งอาณาจักรโคตรบูรและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวไทย และชาวลาวทั้งสองฝั่งโขงตลอดมาหลายยุคหลายสมัย ดังมีกล่าวไว้ในตำนานอุรังคธาตุโดยพิสดาร ได้มีการบูรณะหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายระหว่างพุทธศักราช 2483 ถึง 2484 กรมศิลปากรได้บูรณะเสริมยอดพระธาตุให้สูงอีก 10 เมตร จากของเดิม 43 เมตร ลอกทองจังโกที่

องค์พระธาตุพนม

หุ้มยอดเกาออกเพื่อทำเป็นฉัตรรัฐบาลได้ประกอบพิธียกฉัตร พุทธศักราช 2497 เวลา 10 นาฬิกา 45 นาที ต่อมาองค์พระธาตุพนมเริ่มชำรุด มีรอยแตกร้าวขนาดใหญ่ จึงเสียความทรงตัวทรุดทลายลง เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พุทธศักราช 2518 เวลา 19 นาฬิกา 38 นาที รัฐบาลตระหนักในความสำคัญแห่งคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และศิลปกรรมขององค์พระธาตุพนมเป็นอย่างยิ่ง จึงให้กรมศิลปากรดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ให้คงสภาพใกล้เคียงคงเดิมทุกประการ ซึ่งการบูรณะปฏิสังขรณ์ได้สำเร็จบริบูรณ์ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พุทธศักราช 2522

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) เสด็จมาทรงยกฉัตรทองคำประดิษฐานบนองค์พระธาตุพนมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พุทธศักราช 2522 เวลาประธมพระฤกษ์ 14 นาฬิกา 19 นาที

ครั้นวันที่ 23 มีนาคม พุทธศักราช 2522 ตรงกับรัตนโกสินทรศก 198 เป็นปีที่ 34 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการพระราชพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มาทรงประกอบพระราชพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นบรรจุภายในองค์พระธาตุพนมนี้

หนังสืออรัญธราชูหรือตำนานพระธาตุพนม กล่าวว่า “พระอรหันต-
ภิกษุองค์หนึ่งชื่อพระมหากัสสปะเถระ พร้อมด้วยพระสงฆ์จำนวนหนึ่ง
ได้นำพระอรัญธราชู (กระดูกส่วนนอกของพระพุทธเจ้า) จากเมืองราชคฤห์
ประเทศอินเดีย มาประดิษฐาน ณ กัปปนคีรี หรือภูเก้าพร้าว ในเขตนคร
โคตรบูรเมื่อ พ.ศ. 8” ประชาชนก็เลยเรียกว่า “พระอรัญธราชูเจดีย์”
แต่นั้นมา

แต่จากความเห็นของนักโบราณคดี ที่พิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ ของ
องค์พระธาตุพนมเมื่อล้มลงมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2518 แล้ว ให้ความ
เห็นว่าพระธาตุพนมสร้างในระหว่าง พ.ศ. 1200 - 1400 หรือสมัยทวารวดี
นี้เอง

พระธาตุเรณูนคร ประดิษฐานอยู่ ณ อำเภอเรณูนคร ห่าง
จากที่ตั้งจังหวัดนครพนมไปทางทิศใต้ระยะทาง 52 กิโลเมตร สูง 35
เมตร สร้างเมื่อราว 100 ปีนี้เอง

พระธาตุท่าอุเทน ประดิษฐานอยู่ ณ อำเภอท่าอุเทน ห่าง
จากที่ตั้งจังหวัดนครพนมไปทางทิศเหนือ ระยะทาง 26 กิโลเมตร สูง
66 เมตร

งานนมัสการประจำปี องค์พระธาตุเรณู และพระธาตุท่าอุเทน
จะมีในวันเพ็ญเดือนสี่ทุกปี

พระธาตุเรณูนคร

พระธาตุท่าอุเทน

วัฒนธรรมและประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติจนกระทั่งทุกวันนี้ คือ “ฮีตสิบสอง” ในการปฏิบัติตามฮีตสิบสองนั้น มีความมุ่งหมายเพื่อความสิริมงคล เพื่อความสมบูรณ์พูนสุขของท้องถิ่น ได้แก่

เดือนอ้าย	ทำบุญเข้ากรรม	เดือนเจ็ด	ทำบุญช้ำอะ
เดือนยี่	ทำบุญคูณลาน	เดือนแปด	ทำบุญเข้าพรรษา
เดือนสาม	ทำบุญข้าวจี	เดือนเก้า	ทำบุญข้าวประดับดิน
เดือนสี่	ทำบุญเทศกาลประจำปี	เดือนสิบ	ทำบุญข้าวสาก
	และทำบุญพระเวส	เดือนสิบเอ็ด	ทำบุญออกพรรษา
เดือนห้า	ทำบุญสงกรานต์	เดือนสิบสอง	ทำบุญกฐิน
เดือนหก	ทำบุญบั้งไฟ		

นอกจากนี้ก็มีพิธีบายศรีสู่ขวัญ การฟ้อนรำผู้ไทย รำไซ่ทั้งบั้ง ฟ้อนรำเผ่าไทกวน ฯลฯ

รำผู้ไทย

เป็นการฟ้อนรำของชาวผู้ไทย ที่รักษากันมาจนถึงปัจจุบัน

ชาวผู้ไทยกล่าวกันว่า เดิมอยู่ที่เมือง “น้ำน้อย ฮ้อยหนู” แห่ง แคว้นสิบสองจุไทย ครั้นถูกพวกฮ่อรุกราน จึงอพยพลงมาทางใต้ มาตั้งที่เมืองวังทางเหนือของสุวรรณเขตใกล้กับเมืองเว้ของญวน ต่อมา พญาเดโชเจ้าเมืองวังถูกศัตรู (เข้าใจว่าเป็นญวน) จับไปเป็นตัวประกัน จึงสั่งให้ลูกหลานประชาชนพลเมืองอพยพไปอยู่ที่อื่น ได้ข้ามแม่น้ำโขง มาอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขง (ประเทศไทย) มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้าน ดงหวาย - สายบ่อแก เมื่อมีชาวผู้ไทยจากเมืองวัง อพยพมาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงตั้งเป็นเมืองขึ้นเรียกว่า “เมืองเว้”

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เปลี่ยนชื่อเมือง “เว” เป็นเมือง “เรณูนคร” มีเจ้าเมืองชื่อ พระแก้ว-โกมล เป็นผู้ปกครอง

ชาวผู้ไทยมี 2 เผ่าใหญ่ ๆ คือ ผู้ไทยดำ และผู้ไทยขาว ชาวเรณูนครเป็นผู้ไทยดำเพราะมีขนบธรรมเนียมเป็นของตัวเอง การแต่งกายชอบสีดำล้วน จะสังเกตได้จากชุดที่ฟ้อนรำผู้ไทย เป็นสีดำ แต่ปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยบ้างแล้ว

การฟ้อนรำผู้ไทย เป็นศิลปะที่สวยงามอย่างหนึ่ง ซึ่งนิยมเล่นมาแต่โบราณ เป็นการฟ้อนรำประกอบเครื่องดนตรีง่าย ๆ มีกลอง พังฮาด กลองยาว ฉาบฉิ่ง การฟ้อนรำ มีลีลาแปลก ๆ น่าดู และสวยงามมาก ชาวเรณูนครจะมีการฟ้อนรำผู้ไทยต้อนรับแขกหรือนักท่องเที่ยวทุกครั้ง ที่เยือนเรณูนคร

รำผู้ไทย

การบวช

เป็นประเพณีจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับลูกผู้ชายในสังคมไทย โบราณถือว่าคนที่ได้บวชเรียนหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเป็นคนดี ชื่อสัตย์สุจริต รู้จักบาปบุญคุณโทษ เรียกคนประเภทนี้ว่า คนสุก

การบวชมีอยู่ 2 วิธี คือ เมื่ออายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ บวชเป็นสามเณรเรียกว่า “บรรพชา” ถือสรณคม 3 และรักษาศีลสิกขาบท 10 ข้อ ส่วนผู้มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์แล้ว บวชเป็นพระเรียกว่า “อุปสมบท” รักษาศีลสิกขาบทในพระปาฏิโมกข์ 227 ข้อ

คุณสมบัติของผู้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ต้องเป็นชายอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ มีอวัยวะครบถ้วน ไม่เป็นคนพิการ มีผ้าไตรจีวรครบ ได้รับอนุญาตจากบิดา มารดา ไม่มีคดีทางอาญา ไม่มีหนี้สิน เป็นต้น

บุญกฐิน

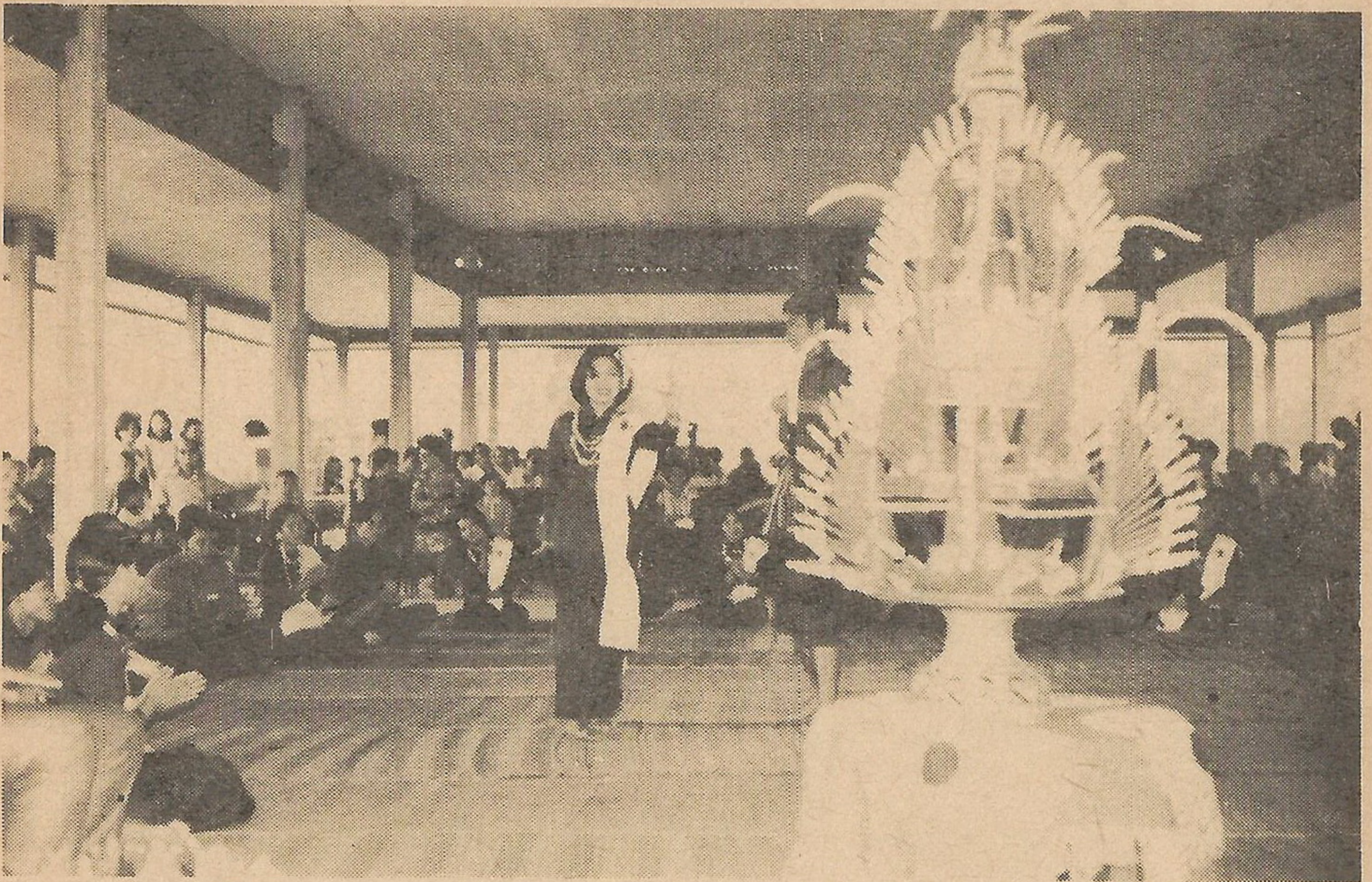
จัดทำหลังจากออกพรรษา อาจจะทำเป็นส่วนบุคคลหรือส่วนรวม การทำบุญกฐิน เป็นการกระทำเพื่อนำไตรจีวรไปถวายแก่พระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ๆ การทำบุญกฐินมี 2 ประเภท

1. จุลกฐิน คือ กฐินที่ทำโดยรีบด่วนให้เสร็จในวันเดียว เริ่มจากเก็บฝ้าย ปั่น ทอ ตัดเย็บและย้อมให้เสร็จในวันนั้น แล้วแห่ไปทอดถวายที่วัด

2. มหากฐิน คือ กฐินใหญ่ ต้องใช้เวลาเตรียมไว้นาน วิธีทำ เตรียมหาผ้าไตรจีวรและเครื่องบริวารกฐิน ผ้าที่ควรแก่การทำกฐินนั้น คือผ้าใหม่ ผ้าเก่าบังสกุล ผ้าที่ไม่ควรเป็นผ้ากฐินคือผ้ายืมมา ผ้าขโมยมา เป็นต้น ผ้าที่พระถือเอาเป็นผ้ากฐินแท้ ๆ นั้นมีเพียงผืนเดียวจะเป็นผ้าจีวรก็ได้

สังฆาฏิกี้ได้ นอกจากนั้นถือเป็นผ้าบริวาร และยังมีสิ่งของซึ่งเป็นบริวาร
อื่น ๆ อีก เช่น บาตร มีดโกน ประคดเอว กระบอกกรองน้ำ เข็ม รองเท้า
รวม ผ้าเช็ดหน้า และมีเครื่องบริโภค เช่น ข้าว ปลา อาหาร พร้อมขิง
พริก น้ำปลา เป็นต้น

บุญกฐิน จัดขึ้นที่บ้านเจ้าภาพ ถ้าเป็นกฐินสามัคคีก็จัดขึ้นที่ชุมชน
นิมนต์พระไปสวดมนต์และมีเทศน์ 1 กัณฑ์ นอกจากนั้นก็มีการสพ
ครบครันตามประเพณี รุ่งขึ้นเลี้ยงพระแล้วแห่งค์กฐินไปทอดที่วัด
จากนั้นก็เป็นที่ของพระสงฆ์ซึ่งจะจัดให้ถูกตามพระวินัย

การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ

บายศรีสู่ขวัญ

พิธีนี้เป็นการเรียกขวัญ ให้กำลังใจ อวยชัยอวยพรให้มีความสุข
ความเจริญ ส่วนมากจัดทำให้แก่บุคคลที่เคารพนับถือ ต้อนรับผู้มาใหม่

หรือผู้จะจากไป จัดให้คู่บ่าวสาวและผู้ที่ยายป่วย ธรรมเนียมนี้มีมานาน
ขณะนี้ก็ยังถือปฏิบัติอยู่

บุญพระเวสสันดร - บุญบั้งไฟ

บุญพระเวสสันดร ก็คือบุญมหาชาตินั่นเอง แต่ทางภาคอีสาน
เรียกกันว่า “บุญพระเวส” คือบุญที่มีการฟังเทศน์ เรื่อง พระเวสสันดร
ชาดกประกอบด้วยคาถาพัน จัดเป็นกัณฑ์ได้ 13 กัณฑ์ เป็นชาดกที่ยาว
สำนวนไพเราะ ส่วนมากจะจัดงานบุญนี้ขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
บางครั้งก็เรียกกันว่า งานบุญเดือน 6 ในการจัดงานบางแห่งก็จะมีการ
แห่บั้งไฟ ซึ่งนิยมเรียกกันว่า บุญบั้งไฟ

บุญสงกรานต์ หรืองานสงกรานต์

งานสงกรานต์ ถือว่าเป็นงานขึ้นปีใหม่แต่สมัยโบราณ ธรรมเนียม
นี้ได้ถือเอาตามแบบอย่างของพวกฮินดู มูลเหตุที่ทำเช่นนี้ก็เพื่อให้อยู่
เย็นเป็นสุข

ประเพณีสงกรานต์ วันสงกรานต์ ของชาวจังหวัดนครพนม

การสงวนน้ำ ก็คือการรดน้ำพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์สุดแท้แต่
เหมาะสม ผู้สงวนน้ำจะต้องจัดน้ำอบน้ำหอม ดอกไม้ รูปเทียน มาสักการ-
บูชา และรดสงวน อธิษฐานขอให้อยู่เย็นเป็นสุข

การจัดงานสงกรานต์ โดยทั่วไปจะมีขบวนแห่ทางสงกรานต์ มีการ
ประกวดขบวนแห่ ประกวดนางสงกรานต์ และมีการเล่นพื้นเมืองแบบ
ง่าย ๆ เช่น เล่นสละบ้า การจัดงานเช่นนี้จะมีหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับสภาพ
เศรษฐกิจและเหตุการณ์บ้านเมืองเป็นสำคัญ

นอกจากที่กล่าวมาแล้วก็ยังมีประเพณีอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ เกี่ยว
กับการเกิด การตาย เข้าพรรษา ออกพรรษา วันปีใหม่ ฯลฯ เป็นต้น

เพลงประจำจังหวัดนครพนม

(ไสว ไชยมั่งมี.....แต่ง)

นครพนม สมนาม มีพระธาตุงามเป็นมิ่งขวัญเมือง เหมือนหลัก
ชัยพาให้รุ่งเรือง ถิ่นพนมชื่อประเทืองสืบต่อเนื่องมานาน แม่โขงผ่าน
บอกย่านเขตแหล่ง น้ำไม่เหือดแห้งหลังไหลทุกฤดูกาล ดังเลือดไทย
แต่สมัยครั้งโบราณ ไหลมาเป็นพยาน ว่าเลือดสร้างแหล่งไทย ใครจะ
ยื้อใครจะยุต ใครจะจุดใครจะเนียน นครพนมไม่เขยื้อนจากไทยไป
ชาวพนมอยู่ต่อสู้เพื่อไทย อุทิศเลือดหลังไหลตั้งหยาดน้ำโขงธาร

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

คณะกรรมการ

1. นายพิไล บุญชูวิทย์	ศึกษาธิการจังหวัด	ประธานกรรมการ
2. นายกล้า อุดมบุญญานุภาพ	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ฯ	รองประธานกรรมการ
3. นางประหยัด ตติยะนันท์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
4. นายผดุงวิทย์ จันทรวงษ์	"	"
5. นางวันทนา พัดภู	"	"
6. นายพัฒน์ รัชกุล	"	"
7. นายทองพูน บรรจง	"	"
8. นายเฉลิมพล ธรรมวงศา	"	"
9. นายธนพันธ์ จันทรวงษ์	"	"
10. นายอุทัยพงษ์ มังคละศิริ	"	กรรมการและเลขานุการ

ฝ่ายศิลป์

1. นายอุทิศ ไตรยเทน	ศึกษานิเทศก์จังหวัด
2. นายตระกูล ไสภณ	"

เลขที่

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายกำธร สติรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

๓๐๒ : ๒๖ - ๒๗ (๓)